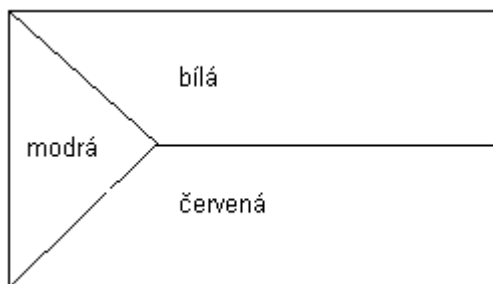

ČESKÁ REPUBLIKA

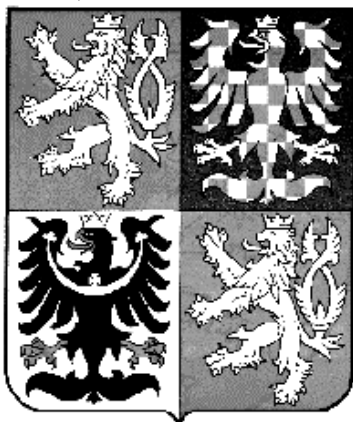
- stát ve střední Evropě, sousední státy: Německo, Polsko, Slovensko, Rakousko
- vznikla oddělením SR 1.1.1993, dříve Československá federativní republika
- vlast českého národa i příslušníků jiných národů (tito občané tvoří národnostní menšiny)
- demokratický stát – moc je rozdělena několika lidem.
 - Stát řídí vláda a prezident (**moc výkonná**)
 - Zákony vydává parlament (**moc zákonodárná**)
 - hádky a pře řeší nezávislé soudy (**moc soudní**)

Státní symboly:

- vlajka:

- státní znak (4 části: Český lev (2x), Slezská orlice, Moravská orlice)

- státní hymna (J. K. Tyl. F. Škroup)
- prezidentská vlajka (s nápisem „PRAVDA VÍTĚZÍ“)

Prezident

- je volen na 5 let Parlamentem, jeden člověk může vykonávat funkci prezidenta pouze 2x po sobě

- stojí v čele státu
- sídlí v Praze na Pražském hradu
- zastupuje náš stát v mezinárodních záležitostech
- podepisuje zákony schválené Poslaneckou sněmovnou a Senátem
- jmenuje vládu, ministry a soudce
- vypisuje volby do poslanecké sněmovny
- je velitelem ozbrojených sil

Vláda

Vláda se skládá z předsedy vlády a ministrů. Ministři řídí svoje ministerstva:

- Ministr obrany – stojí v čele armády
- Ministr zahraničních věcí – navazuje spolupráci s ostatními státy
- Ministr školství – má na starosti všechny školy
- Ministr vnitra – stará se o policii a pořádek ve státě
- Ministr zdravotnictví – stará se o nemocnice a zdravotní střediska
- Ministr hospodářství – snaží se zlepšit hospodářství
- Ministr zemědělství – má na starosti výrobu potravin
- Ministr financí – má na starosti banky a peníze
- Ministr dopravy – má na starosti silniční, železniční, leteckou a lodní dopravu
- Ministr spravedlnosti – bdí nad soudy
- Vládu jmenuje prezident (většinou na doporučení budoucího předsedy vlády)
- Složení vlády musí schválit parlament (vyslovení důvěry)
- Vydává zákony, které postupuje ke schválení parlamentu

Parlament

- vydává zákony platné pro celou ČR
- zastupitelé se do nich volí ve „Volbách do Poslanecké sněmovny“ a v „Senátních volbách“, volit může každý občan ČR starší 18. let,
- Skládá se ze dvou sněmoven:
 - a) Poslanecká sněmovna (poslanci)
 - b) Senát (senátory)

Poslanecká sněmovna

- Poslanci jsou voleni na dobu čtyř let
- Celkový počet poslanců je 200
- V čele stojí Předseda Poslanecké sněmovny a několik místopředsedů
- V rámci parlamentu se schází několik „výborů“, např.: branně-bezpečnostní výbor, sociální výbor, ...
- Zákony, které parlament schválí (nadpoloviční většinou přítomných poslanců), postupují na schválení Senátu

Senát

- Třetina senátu se obměňuje z jedné třetiny každé dva roky
- Celkový počet senátorů je 81
- Schvaluje zákony prošlé Poslaneckou sněmovnou
- Senát může vydávat nové zákony, k jejich schválení je však třeba 2/3 senátorů

ÚSTAVA - ÚVOD

Ústava stanovuje principy, jakými jsou jednotlivé funkce státní moci svěřeny státním úřadům, jak jsou uplatňovány vůči občanům ve společnosti a jaký je vztah občanů a státu.

Ústava by měla být uspořádána tak, aby mohla chránit individuální práva a ochraňovat tradici, státnost a svébytnost, zabezpečit sociální smír a harmonický vývoj ve společnosti.

Ústava představuje zákon, je to zákon základní, má nejvyšší právní sílu

Ústavní stát

- lid vykonává moc na základě dělby mocenských funkcí vymezenými prostředky

Sociální stát

- klade se důraz na sociální spravedlnost – nespolehá se na ruku trhu, stát zůstává hlavním nástrojem společnosti i se svou sociální funkcí (všechno všem)

Ekologický stát

- stát dbá o ochranu životního prostředí
- každý občan má právo na příznivé životní prostředí

Právní stát

- stát, ve kterém je vztah mezi občanem a státem vymezen pomocí práva
- **občan smí dělat vše, co není zákonem zakázáno**
- **stát smí dělat jen to, co mu ukládá zákon**
- **každému člověku od narození patří nezczitelná PŘIROZENÁ PRÁVA, do kterých nesmí stát zasahovat ani zákonem**
- kromě ÚSTAVY ČR a LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jsou lidská práva zabezpečena řadou mezinárodních dokumentů a smluv. Tyto dokumenty jsou velmi těžce změnitelné.

Člověk musí mít tyto jistoty:

- státní moc proti němu nebude zasahovat svévolně, ale jen v mezích stanovených zákonem a způsobem, který stanoví zákon
- zákon může být shledán jako protiústavní, zasahuje-li do základních práv a svobod
- proti porušení zákona se může ohradit u nestranného a nezávislého soudu
- může mít řádnou a rovnou soudní při s kýmkoliv, tedy i se státními orgány
- může znát svá práva a povinnosti, nemůže být postižen budoucí ani minulou, ale pouze současnou právní normou
- zákony jsou formulovány obecně, nemůžou být formulovány proti jednotlivci nebo skupině
- zákona jsou formulovány jednoznačně a přesně, aby bylo zřejmé, kdo je porušil a kdo ne
- v podobné věci soud rozhodne podobně

Podle právní síly rozlišujeme:

- 1) ústava, ústavní zákony, mezinárodní smlouvy o lidských právech
- 2) zákony, zákonná opatření
- 3) nařízení vlády
- 4) vyhlášky ministerstev
- 5) obecně závazné vyhlášky zastupitelstev

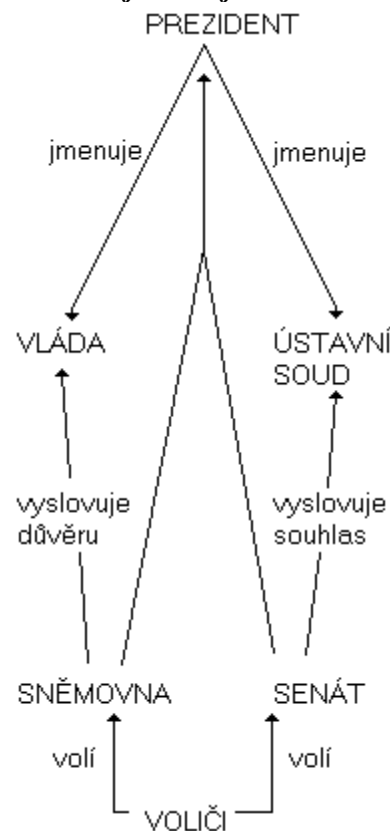
Funkce ústavy:

- **právní funkce** – ústava je základním zákonem
- **organizační funkce** – ústava vymezuje vztah občana a státu
- **ideová a kulturní funkce** – v ústavě jsou zakotveny tradice a hodnoty, ke kterým se ČR hlásí
- **integrační funkce** – ústava je spojujícím prvkem – platí pro všechny skupiny lidí bez rozdílu

Dělba moci v Ústavě ČR:

Dělba moci		
moc zákonodárná <i>legislativa</i>	moc výkonná <i>exekutiva</i>	moc soudní <i>justice</i>
Senát	prezident republiky	Ústavní soud
Poslanecká sněmovna	vláda	soustava soudů

Volba a jmenování nejdůležitějších státních orgánů ČR:

Charakteristika Ústavy České republiky

Ústava ČR je ústavou:

- **psanou** – byla schválena celá jako jeden dokument – nepsané prameny se neuplatňují
- **rigidní** (tuhou, těžce měnitelnou) – ke změně je potřeba 3/5 souhlasu parlamentu a senátu
- **přenesenou** – významně čerpá ze schválených ústav (Ústava ČSR, Ústava Francie, ...)
- **dohodnutou** – přijatou svobodně zvolenými zákonodárci

ÚSTAVA ČR

Preambule

- úvodní část zákona
- obsahuje charakteristiku a cíle ústavy
- je psána slavnostní formou
- vyjadřují se v ní hodnoty a tradice, ke kterým se stát hlásí

Hlava první – základní ustanovení

- základní principy, na kterých je založen český stát:
- státní moc se odvíjí od lidu
- státní moc je rozdělena na tři složky (moc výkonná, zákonodárná, soudní), jejich úkolem se služba občanů
- výkon státní moci je omezen zákonem
- práva občanů jsou pod ochranou soudní moci
- demokracie je chápána jako vláda většiny, která dbá o ochranu menšin
- politický systém je založen na soupeření politických stran
- vymezení území a občanství ČR
- součástí zákonů ČR je Listina základních práv a svobod
- stát dbá o ochranu životního prostředí
- ústava může být měněna pouze ústavními zákony

Hlava druhá – Moc zákonodárná

- definuje zákonodárnou moc
- definuje funkce a složení Parlamentu, postavení jeho členů
- charakterizuje způsob voleb, proces schvalování zákonů, mezinárodních smluv, ...
- zákonodárná moc v ČR náleží Parlamentu
- Parlament je tvořen dvěma komorami – Poslaneckou sněmovnou a Senátem
- Poslanecká sněmovna má 200 poslanců, jsou voleni na 4 roky (poměrným systémem), do PS může být zvolen občan starší 21 let
- Senát má 81 senátorů, jsou voleni na 6 let, každé dva roky se volí třetina senátorů (většinovým systémem – „vítěz bere vše“), do Senátu může být zvolen každý občan ČR starší 40 let
- právo volit má každý občan ČR, který dosáhl věku 18 let
- Poslanec ani senátor nelze postihnout pro hlasování, ani za projevy v Poslanecké sněmovně nebo Senátu
- Poslanec ani senátor nelze trestně stíhat bez svolení příslušné komory Parlamentu
- schůze komor Parlamentu jsou veřejné
- návrh zákona, se kterým Poslanecká sněmovna vyslovila souhlas, postoupí Poslanecká sněmovna Senátu, Senát projedná návrh zákona a usnese se k němu
- Prezident republiky má právo vrátit přijatý zákon, o vráceném zákonu hlasuje Poslanecká sněmovna
- přijaté zákony podepisuje předseda Poslanecké sněmovny, prezident republiky a předseda vlády

Hlava třetí – Moc výkonná

Prezident

- prezident republiky je hlavou státu
- prezidenta volí parlament

- volební období trvá 5 let, nikdo nemůže být zvolen více než 2x za sebou
- prezident skládá slib do rukou předsedy Poslanecké sněmovny
- zastupuje náš stát v mezinárodních záležitostech
- podepisuje zákony schválené Poslaneckou sněmovnou a Senátem
- jmenuje vládu, ministry a soudce
- vypisuje volby do poslanecké sněmovny
- je velitelem ozbrojených sil
- prezidenta nelze zadržet, ani trestně stíhat

Vláda

- je odpovědná poslanecké sněmovně
- předsedu vlády jmenuje prezident a na jeho návrh jmenuje ostatní členy vlády
- člen vlády skládá slib do rukou prezidenta
- vláda může předložit Poslanecké sněmovně žádost o vyslovení důvěry
- vláda rozhoduje ve sboru, k přijetí usnesení vlády je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech jejích členů

Hlava čtvrtá – Moc soudní

- soudní moc vykonávají jménem republiky nezávislé soudy
- soudci jsou při výkonu své funkce nezávislí
- ústavní soud je soudním orgánem ochrany ústavnosti
- ústavní soud se skládá z 15 soudců, jsou jmenováni na dobu 10 let
- ústavní soud rozhoduje o zrušení zákonů, jsou-li v rozporu s ústavou
- soustavu soudů tvoří Nejvyšší soud (Brno), vrchní (Praha, Olomouc), krajské a okresní soudy
- soudce je jmenován do funkce bez časového omezení
- soudce je při rozhodování vázán zákonem
- všichni účastníci jsou si před soudem rovni

Hlava pátá – Nejvyšší kontrolní úřad

- Nejvyšší kontrolní úřad je nezávislý orgán
- vykonává kontrolu hospodaření se státním majetkem a plnění státního rozpočtu

Hlava šestá – Česká národní banka

- Česká národní banka je ústřední bankou státu
- hlavním úkolem je péče o stabilitu měny

Hlava sedmá – Územní samospráva

- ČR se člení na obce (= základní územní samosprávné celky)
- Kraje nebo země (= vyšší územní samosprávné celky)
- obec je samostatně spravována zastupitelstvem, které je volena tajným hlasováním
- působnost zastupitelstev je stanovena zákonem

Hlava osmá – Přejídná a závěrečná

ustanovení

- články obsažené v této části platí většinou pouze po určitou dobu
- ústav nabyla účinnosti dne 1.1.1993

LISTINA ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD

- obsahuje 44 článků v šesti hlavách
- zajišťuje občanům státu nezcizitelná práva a svobody
- **lidé jsou svobodní**
- **lidé jsou si rovni**
- stát je založen na demokratických hodnotách
- **základní práva** a svobody se zaručují **všem** bez rozdílu pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, víry, politického smýšlení
- **povinnosti** mohou být ukládány jen **na základě zákona** při zachování základních práv a svobod
- každý je způsobilý mít práva
- každý má **právo na život** – lidský život je hoděn ochrany již před narozením
- nikdo nesmí být zbaven života, trest smrti se nepřipouští
- nedotknutelnost osoby a jejího **soukromí** je zaručena
- **osobní svoboda** je zaručena, nikdo nesmí být stíhán jinak než z důvodu a způsobem stanoveným zákonem
- nikdo nesmí být podroben **nuceným pracím** nebo službám (kromě osob ve výkonu trestu odnětí svobody)
- každý má právo, aby byla zachována **lidská důstojnost, osobní čest a dobrá pověst**
- každý má právo **vlastnit majetek**
- **obydlí** je nedotknutelné, není dovoleno do něj vstoupit bez souhlasu toho, kdo v něm bydlí
- nikdo nesmí porušit **listovní tajemství**
- svoboda **pohybu a pobytu** je zaručena
- svoboda **myšlení, svědomí a náboženského vyznání**
- svoboda **projevu** a **právo na informace** jsou zaručeny, cenzura je nepřípustná
- petiční právo je zaručeno
- právo pokojně se shromažďovat je zaručeno
- právo svobodně se sdružovat ve spolcích, společnostech a jiných sdruženích je zaručeno
- občané mají právo podílet se na správě veřejných věcí přímo nebo svobodnou volbou svých zástupců
- příslušnost ke kterékoliv národnostní nebo etnické skupině nesmí být nikomu na újmu
- člověk má právo na vzdělání ve svém jazyku, užívat tohoto jazyka v úředním styku
- každý má právo na **svobodnou volbu povolání**, má právo podnikat
- zaměstnanci mají právo na **spravedlivou odměnu** za práci a uspokojivé pracovní podmínky
- ženy, mladiství a osoby zdravotně postižené mají právo na **zvýšenou ochranu zdraví** při práci
- občané mají právo na přiměřené **hmotné zabezpečení ve stáří** a při nezpůsobilosti k práci
- každý má právo na **ochranu zdraví**, na bezplatnou zdravotní péči
- **rodičovství a rodina** jsou pod ochranou zákona, zvláštní ochrana dětí a mladistvích je zaručena
- každý má právo na **vzdělání**, školní docházka je povinná
- každý má právo na příznivé **životní prostředí**
- každý se může domáhat svého práva u nezávislého a nestranného soudu
- jen zákon stanoví, které jednání je trestným činem a jaký trest lze uložit
- jen soud rozhoduje o vině a trestu